

РЕШЕНИЕ

№ 5611

гр. София, 28.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 35 СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и осми февруари през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: ИВА ЦВ. НЕШЕВА

при участието на секретаря СОНЯ Д. КОНСТАНТИНОВА
като разгледа докладваното от ИВА ЦВ. НЕШЕВА Гражданско дело № 20231110159462 по описа за 2023 година

Производството е образувано по искова молба, подадена от Ц. М. М., ЕГН: *****, чрез адв. В. В., с пълномощно по делото, срещу /съд/ (*), с която е предявен осъдителен иск с правно основание чл. 55, ал. 1, предл. 2 ЗЗД за осъждане на ответника да заплати на ищеца сумата от 6 000 лева, представляваща получена на неосъществено основание държавна такса по гр. д. № 8312/2023 1-1 състав на *. В условията на евентуалност е предявен иск с правно основание чл. 55, ал. 1, предл. трето ЗЗД за осъждане на ответника да заплати на ищеца сумата от 6 000 лева, представляваща получена на отпаднало основание държавна такса по гр. д. № 8312/2023 1-1 състав на *. В условията на евентуалност, в случай че бъдат отхвърлени исковете по чл. 55, ал. 1, предл. второ и трето ЗЗД, е предявен иск с правно основание чл. 55, ал. 1, предл. първо ЗЗД за осъждане на ответника да заплати на ищеца сумата от 6 000 лева, представляваща получена без основание държавна такса по гр. д. № 8312/2023 1-1 състав на *.

В исковата молба се твърди, че на 20.07.2023 г. с искова молба с вх. № 68813/20.07.2023 г. ответникът е сезиран с иск по чл. 464 ГПК с цена на иска 150 000 лева, като активно легитимиран по този иск е ищецът, в качеството му на взискател по изпълнително дело № 2019***0400357 по описа на ЧСИ М.П. с рег. № ***. Посочва се, че по исковата молба е образувано гр. д. № 8312/2023 г., 1-1 състав на *, като към същата не са били представени доказателства за внесена държавна такса. Твърди се, че с молба с вх. № 73667/08.08.2023 г. ищецът е представил доказателства за платена държавна такса от 6 000 лева, като с молба с вх. № 74695/11.08.2023 г., преди делото да мине първоначален доклад, ищецът е оттеглил иска с аргумент, че цялото му вземане по изпълнително дело № 2019***0400357 по описа на ЧСИ М.П. с

рег. № *** вече е било погасено от длъжника. Твърди се, че на 21.08.2023 г. /съд/ е разгледал за първи път исковата молба, с която е бил сезиран, като с Определение № 9974 от 21.08.2023 г. по гр. д. № 8312/2023 г. е прекратил производството по делото. Ищецът е поискал връщане на държавната такса, тъй като съдът не е извършил нито едно съдопроизводствено действие, освен да прекрати делото поради десезиране на същия. Излага се, че с Определение № 9974 от 21.08.2023 г. съдът е отказал да възстанови таксата и определението в частта, в която е отказано възстановяването на държавната такса е обжалвано. По-нататък се излага, че с определение № 2222/12.09.2023 г. по ч. г. д. № 2355/2023 г. /съд/ (с) е потвърдил обжалвания акт, като не е било допуснато и касационно обжалване. Навежда се, че цитираните актове не се ползват със сила на пресъдено нещо, с оглед на което за ищеца е налице правен интерес от предявяване на настоящия иск. Въз основа на изложеното ищецът моли съда да постанови решение, с което да уважи главния иск, а в условията на евентуалност - някои от евентуалните искове. Претендира и направените по делото разноси, в това число адвокатско възнаграждение за оказана безплатна правна помощ по реда на чл. 38 от ЗА.

Исковата молба и приложенията към нея са изпратени до ответника /съд/, представляван от Председателя - съдия А.Т., като в срока по чл. 131, ал. 1 ГПК, чрез съдебен помощник Д.Д., е постъпил отговор на исковата молба, с който се излагат аргументи за неоснователност на исковите претенции. Излага се, че жалбата срещу определението, с което искането на ищеца да му бъде възстановена заплатената сума за държавна такса, е оставена без уважение, като определението след инстанционен контрол е влязло в законна сила като правилно и законосъобразно. Излагат се аргументи, че по реда на чл. 4б от Закона за държавните такси, се връщат единствено недължимо платени държавни такси, а именно: таксите, по които не е било образувано съответно производство; таксите, които са били събрани, независимо от освобождаване на съответното лице от заплащането им, както и надвнесените такси. Поддържа се и, че процесната държавната такса е била заплатена с цел да се сезира съда с искане да се предостави на ищеца защита на субективни права и същата не подлежи на връщане, независимо как ще се развие производството, включително и когато ищецът вземе решение, че се отказва от поисканата вече защита и оттегли предявения иск. По така изложените съображения, моли съда да отхвърли предявените искове. Претендира направените по делото разноси, за което представя списък по чл. 80 от ГПК.

Съдът, като съобрази доводите на страните и събраните по делото доказателства, поотделно и в тяхната съвкупност, съгласно правилата на чл. 235, ал. 2 ГПК, намира за установено следното от фактическа и правна страна:

Предявени са за разглеждане обективно евентуално съединени осъдителни искове, както следва: иск с правно основание чл. 55, ал. 1, предл. второ ЗЗД за осъждане на ответника да заплати на ищеца сумата от 6 000 лева, представляваща получена с оглед на неосъществено основание държавна такса по гр.д. № 8312/2023 1-1 състав на *, евентуално иск с правно основание чл. 55, ал. 1, предл. трето ЗЗД за осъждане на ответника да заплати

на ищеца сумата от 6 000 лева, представляваща получена на отпаднало основание държавна такса по гр. д. № 8312/2023 1-1 състав на *, евентуално иск с правно основание чл. 55, ал. 1, предл. първо ЗЗД за осъждане на ответника да заплати на ищеца сумата от 6 000 лева, представляваща получена без основание държавна такса по гр.д. № 8312/2023 1-1 състав на *.

С доклада по чл. 146 ГПК, приет при липса на възражения от страните, съдът е указал на ищеца, че негова е доказателствената тежест да установи следните обстоятелства: 1. имуществено разместване между патримониума на ищеца и на ответника; 2. че е заплатил на ответника сумата от 6 000 лева, представляваща държавна такса по гр. д. № 8312/2023 1-1 състав на *; 3. че сумата от 6 000 лева е получена от ответника с оглед на неосъществено основание, или на отпаднало основание, или при начална липса на валидно правно основание за това имуществено разместване; 4. както и всички факти, на които основава своите искания или възражения.

В доказателствената тежест на ответника е възложено да докаже, че е налице основание за получаване/задържане на платената сума, т. е., че сумата е била заплатена от ищеца, респективно получена от ответника въз основа на валидно правно основание, както и всички факти, на които основава своите искания или възражения.

Страните по делото не спорят, че ищецът е платил на ответника процесната държавна такса по гр. д. № 8312/2023 г. на *, I-1 състав и че същата е получена от последния, което се установява и от приложените към настоящото дело производства по гр. д. № 8312/2023 г. на *, I-1 състав, ч. г. д. № 2355/2023 г. на с и ч. гр. д. № 3958/2023г. на ВКС. От същите се установява още, че ищецът е сезирал ответника /съд/ с иск по чл. 464 ГПК, с цена на иска 150 000 лева, по което е образувано гр. д. № 8312/2023 г. на *, I-1 състав. Искът е бил насочен по отношение на А.В.М. и Е.А.К., с искане съдът да установи с влязло в сила съдебно решение, че вземане в размер на 150 000 лева, произтичащо от запис на заповед, издаден от Е.А.К. в полза на А.М., за което е издаден изпълнителен лист по гр.д. № 66280/2019 г. по описа на /съд/, 140 състав, не съществува.

С уточнителна молба от 08.08.2023 г. ищецът е представил доказателства за заплащане на държавна такса в размер на 6000 лева в полза на /съд/, като впоследствие с молба от 11.08.2023 г. ищецът на основание чл. 232 ГПК е оттеглил иска си и е поискал от съда да му възстанови внесената държавна такса по делото и да прекрати същото. С определение № 9974 от 21.08.2023 г. на основание 232 ГПК съдът е прекратил образуваното пред него гр. д. № 8312/2023 г., но е отказал да възстанови внесената по същото държавна такса. Определението в частта му, с която е отказано възстановяване на платената държавна такса по гр. д. № 8312/2023 г. на * в размер на 6000 лева, е обжалвано от ищеца пред /съд/, който с определение № 2222 от 08.09.2023 г. по ч. гр. 2355/2023 г. е потвърдил оспорения съдебен акт. с е изложил подробни мотиви за неоснователност на депозираната частна жалба, анализирайки разпоредбите на чл. 71, ал. 1, вр. с чл. 73, ал. 3 ГПК, както и чл. 3 и чл. 4 от Закона за държавните такси. С определението си с е

приел, че основанието за внасяне на таксата не е обвързано с очакван от вносителя правен резултат, че връщане на такса се дължи единствено, ако дело не е образувано, или при надвнесени такса, или такси, заплатени, въпреки че лицето е освободено от заплащане на държавна такса. В мотивите е цитирана трайно установена съдебна практика, която съдът е споделил и следвал.

Депозирана е частна касационна жалба, като Върховният касационен съд не е допуснал до касационно обжалване акта на с с окончателно Определение № 3249/26.10.2023 г. по ч.гр.д. № 3958/2023 г. Касационният съд е приел, че въззивният съдебен акт е постановен в съответствие с формираната практика, поради което не са налице основания за допускане на обжалването му. Посочено е, че страната разполага с възможност да търси възстановяване на направените в производството разноси от ответника, станал причина за образуването на производството.

И в трите хипотези на предявен иск с правно основание чл. 55, ал. 1 ЗЗД, провеждането на доказване факта на плащане на паричната сума от ищеца на ответната страна е възложено на ищеца като при доказване факта на плащане на паричната сума в тежест на ответната страна е възложено доказването, че има основание да получи паричната сума, респективно има основание да задържи паричната сума, която не подлежи на възстановяване.

Както се посочи и по-напред, фактът на извършеното плащане на сума в размер на 6000 лева не е спорен между страните, спорният по делото въпрос е дали платената сума е задържана от ответника на валидно правно основание, респективно дали е била дължима.

Отговорът на спорния правен въпрос произтича от следните законови разпоредби:

Съгласно чл. 2 ГПК съдилищата са длъжни да разгледат и разрешат всяка подадена до тях молба за защита и съдействие на лични и имуществени права, като на основание чл. 73, ал. 3 ГПК при предявяване на искането за защита или съдействие се събира държавна такса, а по аргумент от чл. 3, ал. 1 от Закона за държавните такси (ЗДТ) държавната такса се заплаща при предявяване на искането за извършване на действието и/или при издаване на документа, за който се плаща такса.

Съгласно разпоредбата на чл. 46 ЗДТ по искане на заинтересованата страна се връщат само недължимо платените държавни такси, т. е. само таксите, по които исково или охранително производство не е било образувано или таксите са били събрани въпреки че ищецът е бил освободен от заплащането им, както и надвнесените такси. Само в тези хипотези таксите следва да се приемат като недължимо платени, т. е. платени без да е налице основание за това по смисъла на чл. 3 ЗДТ. В тази връзка следва да се посочи, че надвнесени са таксите, които се дължат, но са представени в по-голям размер, а погрешно внесени са такси, които не се дължат, но са представени.

В разпоредбата на чл. 3 ЗДТ се установява не само моментът, в който трябва да бъде внесена държавната такса, но и предпоставките за възникване

на задължението за внасяне, а именно - предявено искане, следователно основанието за внасянето на държавната такса е отправяне на искане до съдилищата за защита на лични или имуществени права чрез провеждане на съдебно производство, респ. за издаване на определен документ в изрично предвидените случаи. Законът не свързва в първата хипотеза основанието за внасяне на държавна такса със задължението на съда да постанови определен съдебен акт, т. е. основанието за внасяне на таксата не е обвързано с очакван от вносителя правен резултат, както в хипотеза на издаване на документ, при която таксата се заплаща само ако документът бъде издаден. Както е изложено в мотивите на цитираните по-горе съдебни актове държавните такси не представляват цена, която гражданинът заплаща само ако получи услугата, която желае, т. е. съдебен акт, уважаващ заявената претенция, респ. извършването на определен брой съдопроизводствени действия. ЗДТ и издадената от Министерски съвет Тарифа за държавните такси, събирани от съдилищата по ГПК не предвиждат заплащане на такса за всяко съдопроизводствено действие и то само ако то бъде извършено. Задължението на съда по чл. 2 ГПК е за разглеждане на искането по предвидения в този процесуален закон ред, т. е. за извършване на преценка за допустимостта и основателността на заявеното от страната искане за защита и съдействие на лични и имуществени права до окончателното приключване на делото съобразно развитието му пред всяка съдебна инстанция. Както при прекратяване на производството при недопустима молба, така и при прекратяване поради последващо десезиране на съда по избор на страната (каквото е настоящият случай), заплатената с внесеното искане държавна такса е дължимо платена съгласно чл. 3, ал. 1 ЗДТ и чл. 73, ал. 3 ГПК.

В настоящия случай, оттеглянето на иска и с това – десезирането на съда е заявено след започналото администриране на исковата молба, като обстоятелството, че съдебното производство по подадената искова молба не се е развило пред съда поради оттеглянето □ не може да бъде свързано с липсата на основание за заплащане на внесената при подаването □ държавна такса и съответно искането за връщане на същата по смисъла на чл. 46 ЗДТ.

В горния смисъл са и определения № 100042 от 27.01.2021 г. на Апелативен съд – Бургас по в. ч. т. д. № 8/2021 г., определение № 167 от 14.04.2021 г. на ВКС по ч. т. д. № 766/2021 г., I т. о., определение № 260 от 30.07.2003 г. на * по гр. д. № 643/2003 г., ГК, определение № 126 от 15.03.2013 г. на ВКС по ч. гр. д. № 1193/2013 г., II г. о., определение № 289 от 28.10.2013 г. на ВКС по гр. д. № 6512/2013 г., IV г. о., ГК, определение № 65 от 30.01.2014 г. на ВКС по ч. т. д. № 174/2014 г., II т. о., ТК. С оглед доводите на ищеца че щом делото е само прекратено, то такса не се дължи, следва да се подчертае, че самият факт, че същото е образувано и са извършени действия по неговата администрация, която включва образуване на дело в съда, определяне на съдебен докладчик, дори и самото прекратяване на делото независимо от причината за това са все действия във връзка с това дело, което е образувано по инициатива на ищеца.

Съдът не споделя довода на ищеца, че актовете по образуваните частни производства не се ползват със сила на присъдено нещо. Три съдебни

инстанции са разгледали аргументите на ищеца и детайлно са отговорили на същите, излагайки подробни аргументи за неоснователност на депозираните частни жалби. С настоящото производството ищецът се опитва да постигне до пререшаване на решен спор относно дължимостта на държавната такса в производството, инициирано по гр.д. № 8312/2023 г. пред /съд/. Настоящият състав намира обаче, че е обвързан с вече приключилите съдебни производства, в които е установено с влязъл в сила съдебен акт, че внесената такса не подлежи на връщане – тъй като Определение № 9974/21.08.2023 г. на * е преминало инстанционен контрол и е влязло в сила на 26.10.2023 г. – датата на постановяване на определението на Върховния касационен съд, с което касационно обжалване на Определение № 2222/12.09.2023 г. на с по ч.гр.д. № 2355/2023 г. не е допуснато.

Също така е необходимо да се подчертае, че самото образуване на делото е по волята на ищеца, съответно същият е могъл като кредитор да опита да уреди отношенията си с длъжника чрез извънсъдебни средства, още повече че самият той признава, че задължението е погасено почти веднага след завеждане на делото.

Настоящият състав намира за необходимо и да подчертае още, че правото на достъп до съд, гарантирано от член 6 от Конвенцията за защита на правата на човека, не е абсолютно, то имплицитно допуска определени ограничения и регламентира принципите на държавното законодателство. Европейският съд по правата на човека в своята юриспроденция трайно приема, че достъпът до съд може да бъде предмет на ограничения от различно естество, включително финансово ("Б.Г.Д.Л.Т.С.И." и от 19 декември 1997 г., "Сборник с решения и постановления" 1997 VIII, стр. 2955, § 33 ; "Толстой - Милославски срещу Великобритания", решение от 13 юли 1995 г., серия А № 316 В, стр. 80-81, § 61 и следващите). Относно, в частност, изискването да се заплати на гражданските съдебни инстанции съдебна такса за молбите, които те трябва да разгледат, Съдът е възприел, че такова ограничение по отношение на правото на достъп до Съд, не е в основата си несъвместимо с член 6 § 1 от Конвенцията (по-горе цитираното дело "Креуз", § 60). ЕСПЧ е имал повод да анализира българското законодателство относно държавните такси в гражданското производство и е преценил по този повод, че релевантните правила на вътрешното ни право ясно предвиждат хипотези, при които се дължи такса, условията, при които тя се изчислява и последствията при невнасянето ѝ, както и възможността лицата, които не притежават необходимите финансови възможности, да бъдат освободени. Колкото до възможността, предоставена на компетентните юрисдикции да преценяват, във всеки конкретен случай, способността на даден ищец да може за заплати дължимата от него такса, Съдът счита за приемлива и разумна властта за преценяване, дадена от закона на държавните компетентни власти в подобна област. Той отчита, че тази задача е поверена на съдебните власти и че лицата, които това касае, разполагат с възможност за обжалване пред по-висша инстанции (вж. дело „В. М. срещу БЪЛГАРИЯ” по жалба № 45723/99 – макар преди приемане на настоящия ГПК правилата и принципите на националната уредба са идентични и по действащия ГПК).

Ищецът, както и изтъква неговият процесуален представител, е съзнавал правилата за определяне и дължимост на държавна такса, че към него ще бъдат приложени тези правила, бил е наясно и, че може да поиска освобождаване от заплащане на държавна такса, ако заплащането и представлява трудност за него, но не го е направил. Самият той е инициирал производството, както бе посочено, преди да се увери, че длъжникът има намерение и възможност да изпълни задълженията си към него, с което и е отпаднал интереса му от иск по чл. 464 ГПК. Следва да се подчертае, че в предходно образуваното производство именно адвокат В., който е процесуален представител на ищеца и по настоящото дело, е представлявал същия, депозирал е исковата молба и уточнителната молба с приложени доказателства за плащане на държавна такса. Адвокат В. сам изтъква, че самият той е поискал освобождаване от заплащане на държавна такса по дело с идентичен предмет, доколкото той също е бил възискател по образуваното изпълнително дело.

Предвид всичко изложено по-горе, съдът достигна до извод, че плащането на процесната такса е било дължимо към момента на извършването му и не е налице недължимо плащане на същата, поради което не е налице нито една от хипотезите на института на неоснователното обогатяване предвидени в чл. 55, ал. 1 ЗЗД.

По изложената аргументация, настоящият съдебен състав намира, че за ответникът съществува основание да задържи процесната сума, поради което претенцията на ищеца се явява неоснователна и исковите – главен и евентуални такива следва да бъдат изцяло отхвърлени.

По разноските:

При този изход на спора на основание чл. 78, ал. 3 ГПК ответникът има право на разноски. Същият не установява да е сторил разноски в производството, но е представляван от юрисконсулт, като е заявено искане за определяне и присъждане на възнаграждение и е представен списък по чл. 80 ГПК (лист 32 от делото). На основание чл. 78, ал. 3, вр. ал. 8, вр. чл. 25, ал. 1 НЗПП съдът определя възнаграждение в размер на 100 лева, които ищецът следва да бъде осъден да заплати на ответника.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ предявения от **Ц. М. М.**, ЕГН: *********, с адрес: /адрес/ срещу /съд/, представляван от председателя - съдия А.Т., с адрес: /адрес/ 2 иск с правно основание чл. 55, ал. 1, предл. второ ЗЗД за осъждане на ответника да заплати на ищеца сумата от **6 000 лева**, представляваща получена с оглед на неосъществено основание сума като държавна такса по гр. д. № 8312/2023 1-1 състав на *, което не е разгледано от съда – поради липса на извършени по делото процесуални действия.

ОТХВЪРЛЯ предявения от **Ц. М. М.**, ЕГН: *********, с адрес:

/адрес/ срещу /съд/, представляван от председателя - съдия А.Т., с адрес: /адрес/ 2 евентуален иск с правно основание чл. 55, ал. 1, предл. трето ЗЗД за осъждане на ответника да заплати на ищеца сумата от **6 000 лева**, представляваща получена на отпаднало основание сума – като държавна такса по гр. д. № 8312/2023 1-1 състав на *, поради липса на извършени по делото процесуални действия.

ОТХВЪРЛЯ предявения от **Ц. М. М.**, ЕГН: *****, с адрес: /адрес/ срещу /съд/, представляван от председателя - съдия А.Т., с адрес: /адрес/ 2 евентуален иск с правно основание чл. 55, ал. 1, предл. първо ЗЗД за осъждане на ответника да заплати на ищеца сумата от **6 000 лева**, представляваща получена без основание по гр.д. № 8312/2023 1-1 състав на * държавна такса, макар да не са извършвани процесуални действия по делото.

ОСЪЖДА на основание чл. 78, ал. 3 ГПК **Ц. М. М.**, ЕГН: *****, адрес: /адрес/ да заплати на /съд/, представляван от председателя - съдия А.Т., с адрес: /адрес/ 2 сумата от **100 лева**, представляваща юрисконсултско възнаграждение за производството пред СРС.

Решението подлежи на обжалване пред /съд/ в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____